

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾
z dnia 2010 r.**

w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków

Na podstawie art. 9 ust. 6 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23, poz. 295, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wymagania sanitarne, jakim powinna odpowiadać:
 - a) powierzchnia grzebalna cmentarza,
 - b) dom przedpogrzebowy lub kostnica na terenie cmentarza;
- 2) warunki i sposób przechowywania zwłok i szczątków;
- 3) warunki sanitarne przeprowadzania ekshumacji.

§ 2. 1. Odpady pochodzące z powierzchni grzebalnej cmentarza należy magazynować w pojemnikach lub kontenerach i systematycznie je z nich usuwać.

2. Powierzchnię grzebalną cmentarza należy zabezpieczyć przed zalewaniem i tworzeniem się zastoin wodnych.

3. Na powierzchni grzebalnej cmentarza należy zapewnić dostęp do wody do celów użytkowych.

§ 3. 1. Dom przedpogrzebowy lub kostnica na terenie cmentarza, powinny znajdować się w wydzielonej jego części, z bezpośrednim dojazdem do bramy cmentarza.

2. Kostnica i dom przedpogrzebowy powinny posiadać:

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 216, poz. 1607).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600, z 2008 r. Nr 216, poz. 1367 oraz z 2009 r. Nr 98, poz. 817.

- 1) pomieszczenie przeznaczone do wystawiania trumien ze zwłokami lub szczątkami oraz do odprawiania ceremonii pogrzebowych;
- 2) pomieszczenie przeznaczone na trumny ze zwłokami lub szczątkami oczekujące na wystawienie;
- 3) pomieszczenie przeznaczone do przechowywania sprzętu związanego z ceremonią pogrzebową;
- 4) pomieszczenie przeznaczone do przechowywania sprzętu porządkowego oraz mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażone w instalację ciepłej i zimnej wody oraz instalację kanalizacyjną.

3. Dom przedpogrzebowy powinien ponadto posiadać:

- 1) pomieszczenie przeznaczone do przechowywania zwłok i szczątków;
- 2) pomieszczenie ze stołem ze stali nierdzewnej przeznaczone do przygotowywania zwłok do pochówku;
- 3) pomieszczenie przeznaczone do mycia i dezynfekcji mat wykorzystywanych przy ekshumacji oraz do przechowywania skrzyń, w których transportowane są zwłoki i szczątki, jak również do przechowywania sprzętu porządkowego oraz sprzętu do mycia i dezynfekcji pomieszczeń;
- 4) pomieszczenie socjalne dla pracowników zatrudnionych przy przygotowywaniu zwłok i ich pochówku.

4. Pomieszczenia, o których mowa w ust. 3, powinny być wyposażone w instalację ciepłej i zimnej wody oraz instalację kanalizacyjną.

5. W kostnicy i domu przedpogrzebowym powinien znajdować się co najmniej jeden ogólnodostępny ustęp, a jeżeli nie jest to możliwe - ustęp powinien znajdować się w bezpośrednim sąsiedztwie kostnicy lub domu przedpogrzebowego.

6. Kostnica i dom przedpogrzebowy powinny zostać zabezpieczone przed dostępem zwierząt, w szczególności gryzoni i owadów.

7. Pomieszczenie przeznaczone do wystawiania trumien ze zwłokami oraz do odprawiania ceremonii pogrzebowych powinno być wyraźnie oddzielone od pozostałych pomieszczeń.

8. Pomieszczenia przeznaczone do przechowywania zwłok i szczątków oraz do przygotowywania zwłok do pochówku, poza instalacjami wymienionymi w § 3 ust. 4, powinny posiadać wentylację, a ściany, posadzki i urządzenia powinny być łatwozmywalne, nienasiąkliwe, gładkie i nieśliskie oraz odporne na działanie

produktów dezynfekujących. Pomieszczenie przeznaczone do przechowywania zwłok i szczątków powinno posiadać ponadto chłodnię lub urządzenie chłodzące, zapewniające stałą temperaturę nie wyższą niż 10⁰C.

9. Po zakończeniu prac związanych z przechowywaniem zwłok i szczątków w celu pochówku, użyte do tych prac sprzęty, narzędzia i materiały powinny zostać dokładnie umyte lub wyprane oraz zdezynfekowane.

§ 4. 1. Zwłoki lub szczątki złożone w domu przedpogrzebowym powinny być przechowywane w pomieszczeniu do przechowywania zwłok i szczątków, w temperaturze nie wyższej niż 10⁰C.

2. Zwłoki lub szczątki mogą być przechowywane w kostnicy nie dłużej niż 24 godziny, a jeżeli temperatura, w której są przechowywane zwłoki lub szczątki nie przekracza 10⁰C, nie dłużej niż 48 godzin.

§ 5. 1. Ekshumacja zwłok i szczątków jest dopuszczalna w temperaturze powietrza nie przekraczającej 10⁰C.

2. Ekshumacji nie powinno się przeprowadzać przed upływem sześciu miesięcy od dnia zgonu.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w szczególności, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, a względy sanitarne nie stają temu na przeszkodzie, właściwy państwowy inspektor sanitarny może zezwolić na przeprowadzenie ekshumacji w temperaturze powietrza powyżej 10⁰C lub przed upływem sześciu miesięcy od dnia zgonu.

4. Osoby przeprowadzające ekshumację powinny stosować środki ochrony osobistej, a osoby uczestniczące w ekshumacji stosować środki ostrożności określone przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

5. W trakcie ekshumacji ziemię wydobywaną z grobu należy umieścić na powierzchni zabezpieczonej nieprzepuszczalną, wytrzymałą matą.

6. Zwłoki lub szczątki ekshumowane przed upływem 20 lat od chwili pochowania wydobywane są wraz z trumną, którą bez otwierania umieszcza się w wyłącznie przeznaczonej do tego szczelnej skrzyni, wybitej blachą.

30.09.2010 r.

7. W przypadku ekshumacji wykonywanej po upływie 20 lat od chwili pochowania wydobyte szczątki wraz z resztkami trumny umieszcza się w nowej trumnie.

8. W celu ponownego pochowania po zakończeniu ekshumacji, trumna powinna zostać niezwłocznie wydobyta ze skrzyni i umieszczona w grobie bez jej otwierania. Do zasypania grobu powinna być użyta ziemia wydobyta z grobu.

9. Skrzynię, w której znajdowała się trumna oraz matę, na której była składowana ziemia wydobyta z grobu myje się i dezynfekuje.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 3 ust. 3, który wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia³⁾.

MINISTER ZDROWIA

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministrów Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 20 października 1972 r. w sprawie urządzania cmentarzy, prowadzenia ksiąg cmentarnych oraz chowania zmarłych (Dz. U. Nr 47, poz. 299, z 1998 r. Nr 133, poz. 872, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 153, poz. 1783), które utraciło moc z dniem 2 stycznia 2008 r. na podstawie art. 44 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie i uchyleniu niektórych upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 220, poz. 1600).

Głównego Inspektora Sanitarnego

Przemysław Głuchowski

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Prawnego

Adrian Mykorski

13.10.2010.

Alina Bużalska-Mokulska

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym

DYREKTOR 2 B
Departamentu Higieny Środowiska

Krystyna Radecka

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia jest realizacją upoważnienia ustawowego z art. 9 ust. 6 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23 poz. 295, z późn. zm.).

Projektowane rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministrów Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 20 października 1972 r. w sprawie urządzania cmentarzy, prowadzenia ksiąg cmentarnych oraz chowania zmarłych (Dz. U. Nr 47, poz. 299, z 1998 r. Nr 133, poz. 872, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 153, poz. 1783), które utraciło moc z dniem 2 stycznia 2008 r. na podstawie art. 44 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie i uchyleniu niektórych upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 220, poz. 1600).

Projektowane rozporządzenie określa warunki sanitarne, jakim powinna odpowiadać powierzchnia grzebalna cmentarza oraz dom przedpogrzebowy lub kostnica na terenie cmentarza, a także warunki i sposób przechowywania zwłok i szczątków oraz warunki sanitarne przeprowadzania ekshumacji.

Określone w projekcie rozporządzenia wymagania realizują główny cel, jakim jest zagwarantowanie odpowiednich warunków sanitarnych związanych z przechowywaniem zwłok i szczątków, na podstawie aktualnej wiedzy dotyczącej zagrożeń zdrowotnych związanych z kontaktem ze zwłokami lub szczątkami, równocześnie uwzględniając istniejącą praktykę i tradycję, tak, aby ułatwiać załatwianie spraw związanych z pochówkiem lub ekshumacją, zapewniając jednocześnie właściwe bezpieczeństwo sanitarne.

W projektowanym rozporządzeniu wprowadzono dłuższy okres *vacatio legis* dla wymagań określonych dla domów przedpogrzebowych umożliwiając tym samym zarządcom i dysponentom cmentarzy komunalnych i wyznaniowych oraz przedsiębiorcom świadczącym usługi pogrzebowe dostosowanie się do wymagań rozporządzenia.

Projektowane rozporządzenie nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz Dz. U. z 2004 r., Nr 65, poz. 597).

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Zakres projektowanego rozporządzenia dotyczy zarządców i dysponentów cmentarzy komunalnych i wyznaniowych oraz przedsiębiorców świadczących usługi pogrzebowe, a także organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia był już przedmiotem konsultacji społecznych, skierowanych w szczególności do:

1. Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego,
2. Związku Miast Polskich,
3. Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
4. Konfederacji Pracodawców Polskich,
5. Polskiej Izby Przedsiębiorców Branży Pogrzebowej,
6. Polskiej Rady Ekumenicznej,
7. Polskiego Stowarzyszenia Kremacyjnego Administratorów Cmentarzy i Przedsiębiorców Pogrzebowych,
8. Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej obrządku łacińskiego.

Ponadto stosownie do przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) projekt rozporządzenia został opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia oraz udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej. W trybie określonym tą ustawą nie zgłoszono zainteresowania pracami nad projektem rozporządzenia.

W związku z licznie zgłoszonymi uwagami projekt był przedmiotem konferencji uzgodnieniowej. Na podstawie wniosków i ustaleń przyjętych w toku uzgodnień, dokonano zmian w tekście projektu, co uzasadnia potrzebę przeprowadzenia jego dodatkowych uzgodnień międzyresortowych, w tym konsultacji społecznych.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym dochody i wydatki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu i nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Wpływ regulacji na zdrowie ludzi

Projektowana regulacja będzie miała korzystny wpływ na zdrowie ludzi, poprzez stworzenie przejrzystych zasad przechowywania zwłok i szczątków.

8. Wpływ regulacji na środowisko

Projektowana regulacja będzie miała korzystny wpływ na środowisko, poprzez stworzenie przejrzystych zasad przechowywania zwłok i szczątków.